

7. december 2020

## ZDRUŽENJA DELODAJALCEV SREDNJE IN VZHODNE EVROPE SKUPNO ZA OHRANJANJE GOSPODARSKE KONKURENČNOSTI OB SPREJEMANJU PODNEBNIH UKREPOV

Industrijska združenja in združenja delodajalcev iz šestih držav Srednje in Vzhodne Evrope, med katerimi je tudi ZDS - Združenje delodajalcev Slovenije pozivajo evropske voditelje, naj ob sprejemanju podnebnih ukrepov vztrajajo pri učinkoviti zaščiti in ohranjanju gospodarske konkurenčnosti. Ob tem predlagamo spremljevalne zaščitne ukrepe.

Na prihodnjem srečanju Evropskega sveta (EUCO), ki bo potekalo 10. in 11. decembra 2020, bodo voditelji držav in vlad sprejemali **ključne odločitve o podnebnih ciljih EU do leta 2030**. Evropska komisija je namesto sedanjega cilja vsaj 40-odstotnega zmanjšanja emisij toplogrednih plinov do leta 2030 predlagala ambicioznejši podnebni cilj za leto 2030, s čimer naj bi se toplogredne emisije zmanjšale za 55 % do leta 2030, (kar naj bi pripomoglo k doseganju podnebne nevtralnosti do leta 2050). Predlog je bil sprejet v času, ko se Evropa sooča s popolnoma novimi globalnimi izzivi in krizo, ki jo je povzročil koronavirus.

Novi cilj bo imel **hude posledice za industrijski sektor**, pa tudi za energetske sistem v celoti:

- **55-odstotno znižanje emisij toplogrednih plinov do leta 2030 bi posebej močno prizadelo nekatere industrijske sektorje.** To jasno nakazuje tudi ocena učinka (OU), ki jo je pripravila Komisija<sup>1</sup>. Glede na OU bi 55-odstotno znižanje emisij toplogrednih plinov zahtevalo dodatne naložbe v energetske sistem v višini 90 milijard EUR na leto, poleg 336 milijard EUR na leto, ki omogočajo doseganje sedanjega cilja 40-odstotnega zmanjšanja emisij (torej vsaj 4000 milijard EUR do leta 2030). Gospodarstvo EU bi imelo od tega zgolj neznatno korist, v najboljšem primeru bi do leta 2030 kumulativno zraslo za samo 0,55%. Za primerjavo, pričakovana celotna rast do leta 2030 je kumulativnih 21-24%.<sup>2</sup> Mnogi sektorji v okviru sistema EU-ETS se soočajo s pomanjkanjem možnosti za nadaljnje večje zmanjšanje svojih emisij v naslednjem desetletju, zato je za podjetja vsaka pobuda za večje zmanjšanje toliko dražja.
- **Zaradi zvišanja cilja EU za zmanjšanje toplogrednih plinov bodo v okviru revizij, ki so načrtovane za junij 2021, zastavljeni ustrezno višji tudi energetske cilji EU do leta 2030.** Zlasti zvišanje ciljev za energetske učinkovitost EU do leta 2030 bi pomenilo hude posledice za države članice, ki že zdaj s težavo dosegajo načrtovane prispevke v temu cilju<sup>3</sup>, v primeru zvišanja pa bi bile prisiljene še strožje izvajati direktivo o energetske učinkovitosti (DEU), **kar bi**

<sup>1</sup> COM Impact Assessment on the Climate Target Plan [Ocena učinka Načrta za uresničitev podnebnih ciljev] (17/9/2020): <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020SC0176&from=EN>

<sup>2</sup> Glej tudi analizo BusinessEurope:

[https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position\\_papers/iaco/2020-11-18\\_pp\\_2030\\_impact\\_assessment.pdf](https://www.buinessurope.eu/sites/buseur/files/media/position_papers/iaco/2020-11-18_pp_2030_impact_assessment.pdf)

<sup>3</sup> V okviru ocene nacionalnih in podnebnih načrtov je KOM zaradi nezadostnih prispevkov k sedanjemu cilju EU za večjo energetske učinkovitost do leta 2030 kritizirala tako rekoč vse države članice (AT, BE, BG, HR, CY, CZ, DK, EE, FI, GR, HU, IE, LV, LT, MT, PL, PT, RO, SK, SI, SE).

lahko predstavljalo dodatno breme za energetske intenzivne sektorje. Cilj povečanja deleža energije iz obnovljivih virov bi moral ostati zavezujoč na ravni EU.

- **Revizija več delov zakonodaje za doseganje višjih ciljev za zmanjšanje toplogrednih plinov do leta 2030 za evropska podjetja na splošno pomeni visoko stopnjo negotovosti** in je v nasprotju z načelom regulativne predvidljivosti. Direktivo o sistemu EU za trgovanje z emisijami (EU ETS) bodo znova obravnavali ob pričetku izvajanja NNR IV, zato vpliv sprememb, ki so bile odobrene leta 2018, še ne bo splošno znan.

Ker se zdi verjetno, da se bodo voditelji držav in vlad strinjali s ciljem EU za 55-odstotno zmanjšanje emisij toplogrednih plinov do leta 2030, ne da bi za države članice izvedli posamezne ocene učinka, čeprav bi to lahko imelo resne posledice za nekatere industrijske sektorje, **je treba zagotoviti naslednje spremljevalne zaščitne ukrepe:**

- Države članice bi morale **določiti svoje nacionalne prispevke** za uresničitev cilja zmanjšanja emisij toplogrednih plinov v EU do leta 2030 na podlagi **nacionalnih izhodišč in posebnosti**.
- **Zaščita pred selitvijo virov CO<sub>2</sub> z dodeljevanjem brezplačnih pravic v evropski shemi trgovanja z emisijami (EU ETS) za energetske intenzivne sektorje se mora nadaljevati do leta 2030 in kasneje.**
- Ko bo vzpostavljen mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah, bo moral ta **dopolnjevati nepretrgano zaščito pred selitvijo virov CO<sub>2</sub> z brezplačno dodelitvijo in nadomestilom posrednih stroškov** v obstoječi EU ETS ter biti združljiv s STO. V nasprotnem primeru bi imela podjetja iz tretjih držav nepošteno prednost zaradi selitve virov in/ali prevzema stroškov.
- Industrija potrebuje **dodatno naložbeno podporo za preprečevanje posledic**, ki bi jih imelo uresničevanje cilja 55-odstotnega zmanjšanja toplogrednih plinov. Večina, če ne vsi prihodki od prodaje pravic na dražbi, bi se morala vrniti v sistem EU ETS ter tako omogočiti izvedbo številnih projektov in zaščititi konkurenčnost sektorjev, ki so najbolj izpostavljeni tveganju selitve virov CO<sub>2</sub>. Idealna rešitev bi bila **širitev sklada za inovacije ETS z namenskim dodeljevanjem certifikatov iz rezerve za stabilnost trga** za naložbe energetske intenzivnih sektorjev ter učinkovito izvajanje ostalih orodij, kot so **pomembni projekti skupnega evropskega interesa ali zelena partnerstva**, ter, če je to ustrezno, **Sklad za pravičen prehod in Sklad za inovacije**. Prav tako bi bilo treba velik del **sredstev novega mehanizma EU za okrevanje in odpornost nameniti izrecno za projekte razogljičenja in preobrazbe industrije**.
- **Cilj povečanja energetske učinkovitosti EU do leta 2030 bi moral služiti zgolj kot kazalnik**, in ne kot strogo zastavljeni cilj, **izražen pa bi moral biti kot »energetska intenzivnost«** (in ne kot absolutno zmanjšanje porabe energije, ki je trenutno v veljavi). To bo omogočilo potrebno prilagodljivost pri izvajanju ukrepov za energetske učinkovitost in doseganju višjih ciljev za znižanje emisij toplogrednih plinov na stroškovno učinkovit način.

Glede na navedene okoliščine in posledice prihodnje odločitve, ki jo bodo sprejeli oblikovalci politik, **industrijska združenja in združenja delodajalcev držav CEE-6** iz Avstrije, Hrvaške, Češke, Madžarske, Slovenije in Slovaške **pozivajo svoje vlade in evropske oblikovalce politik, da pri odločanju o podnebnih ciljih EU do leta 2030 obravnavajo tudi te pogoje.**

Evropski zeleni dogovor mora skladno z novo evropsko industrijsko strategijo ubrati uravnotežen pristop, saj je prehod v ogljično nevtralno evropsko gospodarstvo močno odvisen od sposobnosti industrije, da se razogljiči, obenem pa ostane lokalno in globalno konkurenčna. Prepričani smo, da bo

lahko Evropa dosegla svoje cilje ter zagotovila uspešno delovanje podjetij in industrije na čelu tega prehoda, samo če **bo trikotnik podnebnih ukrepov, konkurenčnosti in zanesljivosti preskrbe z energijo in ključnimi viri uravnoteženo zastavljen.**

**HUP Hrvatsko združenje delodajalcev - Hrvatska**  
**IV Industriellenvereinigung – Avstrija**  
**MGYOSZ – BUSINESSHUNGARY - Madžarska**  
**RUZ Republiková únia zamestnávateľov – Slovaška**  
**SP Svaz průmyslu a dopravy ČR – Češka**  
**ZDS Združenje delodajalcev Slovenije - Slovenija**